

J. STALIN

**NACIONALNO
VPRASANJE**

IZDALA AGIT-PROP KOMISIJA PRI
PK KPS ZA PRIMORSKO SLOVENIJO

1943

79097

D1982/13802

K J E J E K A J

P r e d g o v o r: Narodnostna politika komunistov v luči sodobnega dogajanja.	(Bogdan Kovač)	1
Kako postavljati nacionalno vprašanje	(Stalin, 1921.)	10
Oktobrska revolucija in narodnostna politika ruskih komunistov.	(Stalin, 1921.)	17
Kako proletariat rešuje nacionalno vprašanje	(Stalin, 1927.)	21
Ob zedinjenju Sovjetskih republik.	(Stalin, 1922.)	23
Oktobrska revolucija in vprašanje srednjih slojev	(Stalin, 1923.)	28
O nacionalnem vprašanju v Jugoslaviji	(Stalin, 1925)	33
Še enkrat o nacionalnem vprašanju	(Stalin, 1925)	40

J.V.Stalin

NACIONALNO VPRAŠANJE.

1943.

Izdala Agitacijsko-propagandna komisija
Pokraj.Komiteta KPS za Primorsko Slovenijo.

P R E D G O V O R

Narodnostna politika komunistov v luči sodobnega dogajanja.

Še zlepa nikoli ni bila nobena trditev z dejanskim tokom dogodkov tako jasno podprta kakor tisti stavek iz Deklaracije o ustanovitvi SSSR, ki pravi: "Buržuazija se je v organiziranju sodelovanja med narodi izkazala jalovo". Najbolj poučen je v tem pogledu vsekakor primer Jugoslavije, ki se je kot mnogonacionalna država, temelječa na buržuaznih načelih družbene ureditve, na kapitalizmu, ob prvem vnajem sunku čez noč pa znotraj sesula. In prav Stalin je bil tisti, ki je že 1925. leta v polemiki z oportunističnim stališčem Sime. Markovića (Semića) jasno predvideval usodne posledice, ki jih bo ob prvih večjih mednarodnih zapletljajih rodila zgrešena narodnostna politika buržuazne reakcije v Jugoslaviji, (gl. "O nacionalnem vprašanju v Jugoslaviji").

Nasprotno pa je Sovjetska Zveza kot mnogonacionalna država, temelječa na proletarskih načelih družbene ureditve, na socializmu, vzdrljala najtežje preizkušnje, ne da bi se le za trenutek omajala notranja strnjjenost sovjetskih narodov. Ta strnjjenost se tudi na ozemlju, ki ga je začel zasedel sovražnik, ni omajala, narveč se bolj okrepila. Na tem ozemlju fašistični napadalec ni našel nobenega beloruskega ali ukrajinskega Pa velica, pa tudi nobenega Medica, Mačlčera, Rupnika ali podobnega nestvora.

Nezlomljiva enotnost sovjetskih narodov je posledica narodnostne politike sovjetske oblasti, v kateri so vtelesena tista temeljna načela

marksizma-leninizma v nacionalnem vprašanju, ki so neločljivo zvezana z imeni Lenina in Stalina.

Marksistično-leninistično pojmovanje nacionalnega vprašanja je Stalin že 1921. leta povzel v štiri temeljne točke (gl. "Kako postavljati nacionalno vprašanje"). Kasnejši dogodki so samo ponovna potrditev dejstva, da je Stalin pri tem iskal iz pravih postavk. Te temeljne točke obsegajo:

1. Združitev nacionalnega vprašanja z obćim vprašanjem osvoboditve kolonij. Marksizem-leninizem je "podrl zid med"belci" in"črnci", med"kultiviranimi" in"nekultiviranimi" sužnji imperalizma", (Stalin). Nastop fašizma, ki ga je XIII. plenurn Izvršnega odbora Kominterne 1933. l. opredelil kot "očrto teroristično diktaturo najreakcionarnejših, najbolj šovinističnih, najbolj imperialističnih elementov finančnega kapitala", je tudi s svoje strani pripomogel k zrušitvi tega zidu: fašisti so proti podjarmljenim narodom Evrope, proti belcem, pričeli uporabljati vse iste barbarske metode zatiranja in izmozgavanja fizičnega iztrebljevanja, ki so bile dotlej v navedi samo proti temnopoltim ljudstvom v kolonialnih deželah Afrike in Azije. Neločljiva povezanost osvobodilnega boja "kultiviranih" in "nekultiviranih" ljudstev je postala več ko očitna.

2. Pravico narodov do samoodločbe vse do odcepitve in oblikovanja samostojnih držav. Marksizem-leninizem trdi, da je priznanje pravice narodov do samoodločbe puha fraza, če ne vključuje pravice narodov do odcepitve in do oblikovanja samostojnih nacionalnih držav. Ker se naša belogardistična reakcija z vso neizčrpno silo svojih laži in obtežovanj zaletava v to načelo, ne bo odveč, če se ob tej priliki malo delj pomudimo pri njej.

Ze 1913.1. je Stalin v spisu "Marksizem in nacionalno vprašanje" to načelo izrazil z besedami: "Pravica do samoodločbe pomeni, da se ima na rod pravico organizirati, kakor se mu najboljše vidi. Pravico ima organizirati svoje življenje po načelih avtonomije. Pravico ima, da stopa z drugimi narodi v federativna razmerja. Pravico ima, da se povsem odcepi. Narod je suveren in vsi narodi so enakopravni". Na drugem mestu istega spisa je to misel izpolnil, ko je zapisal: "Narod ima pravico do avtonomije, pravico ima, da se odcepi. To pa še ne pomeni, da mora to v vsakem primeru storiti, da sta avtonomija ali odcepitev zmerom in povsod koristni za narod, to se pravi, za njegovo večino, to se pravi, za delovne sloje!"

Pravico narodov do odcepitve je sovjetska oblast takoj ob svojem nastanku proglasila za temeljno načelo svoje narodnostne politike. Še pred prevzemom oblasti, v maju 1917., je Lenin zapisal: "Kolikor svobodnejša bo Rusija, kolikor odločneje bo naša republika neruskim narodom priznavala pravico do odcepitve, toliko močneje bodo drugi narodi pritegnjeni v zvezo z nami, tem manj bo trenj, tem redkejši bodo primeri resnične odcepitve, tem krajši bo čas, v toku katerega bodo nekateri narodi odcepljeni, tem tesnejša in trdnjša bo konec konca bratska zveza vse ruske proletarsko-kmečke republike z republikami poljubnega naroda."

Pravico do odcepitve vsebuje 26. člen pogodbe o ustanovitvi Zveze Sovjetskih Socialističnih Republik iz 1922.1., prav tako pa je ta pravica narodov Sovjetske Zveze izrečno uzakonjena tudi v 17. členu nove sovjetske ustave iz 1936. leta kjer stoji: "Vsaka Zvezna republika ima pravico svobodnega istopa iz ZSSR".

Vsa leta obstoja Sovjetske Zveze, zlasti pa sedanja domovinska vojna sovjetskega ljudstva

proti fasisističnim napadalcem, so več ko zgovorne priče, da "priznanje pravice do odcepitve ma
ša nevarnost "razpada države" (Lenin). Praktično so se te pravice poslužile samo tiste dežele (Finska, Estonija, Latvija, Litva, Poljska), v katerih je buržuazna reakcija, črta na bajonete tujih imperialistov, s kontrarevolucijo zadušila voljo širokih ljudskih množic in izvedla odcepitev od državne skupnosti, v kateri je oktobra 1917. zmagala socialistična revolucija. V ostalih deželah nekdanje Rusije so narodi po zmagi socialistične revolucije in končani državljanski vojni 1922. l. upostavili in vse bolj u trjevali sovjetsko državno enotnost.

Vsakemu narodu Sovjetske Zveze je zajamčena nacionalna svoboda, katere najvišji izraz je pri
znanje pravice do odcepitve in oblikovanja sa-
mostojne države. Toda, sovjetski človek ve, da državna enotnost vseh zveznih republik ustreza temeljnim zavljenskim interesom vsakega izmed sovjetskih narodov. Zato mu še na misel ne pride, da bi propagiral odcepitev tega ali onega naroda, prav kakor v novi, svobodni Jugoslaviji, za katero danes jugoslovanski narodi bijejo svoj narodno-osvobodilni partizanski boj, nobenemu i skrenemu rodoljubu ne bo padlo v glavo, dati se žavzemat za razdružitev državne zajednice teh narodov, zgrajene na dosledni demokraciji in po polni nacionalni enakopravnosti.

Dosledno demokratična narodnostna politika, ki priznava vsakemu narodu pravico samoodloče do odcepitve, je nespregledljiva za buržuazijo, zlati za vsako buržuazijo vladajočega naroda ki stremi po vse večjem izkoriščanju zatiranih na
rodov in se boji, da se ne bi z odcepitvijo te-
mu izkoriščanju odtegnili. Zato je imperialistična buržuazija za politiko aneksij, to je, za
politiko priključevanja tujih ozemelj proti vo
lji prebivalstva.

Ta okolnost je opredeljevala tudi narodnostno politiko velesrbske čaršije v stari Jugoslaviji. Kolikor ni mogla nacionalne individualnosti Slovencev, Hrvatov in ostalih zatiranih narodov Jugoslavije kratkomalo utopiti v imperialističnih, odkrito aneksionističnih geslih o "narodnem edinstvu", "državnem narodu" itd., se je zatekala k politiki "sporazumov" z buržuaziji zatiranih narodov.

Politika "sporazumov" brez priznanja pravice narodov do odcepitve pa je samo pretkanejša, prikritejša oblika aneksionistične politike; "o bljubljajoč sporazum hkrati izpodnika edino realno jamstvo dejanske enakopravnosti pri sporazumevanju, namreč pravico do odcepitve... Spora zumevajo se lahko samo tisti, ki so enaki. Če hočemo, da je sporazum zares sporazum, ne pa z besedičenjem prikrita podrejenost, tedaj je neobhodno potrebna dejanska enakopravnost obeh strani... To je jasno kakor je jasen jasni božji dan... Kdor je proti pravici do odcepitve ta je za aneksije" (Lenin).

Izdajalske buržuazije zatiranih narodov Jugoslavije so pristajale na take "sporazume" z velesrbsko čaršijo, ker jih je tako v letu 1918. kakor v letih 1927., 1935. in 1939., vanje tiral strah pred lastnimi narodi. Iz istega razloga so te buržazije bile in ostale pripravljene, spuščati se v temne posle z nemškim in italijanskim imperializmom.

Zato je usodna politika buržuaznih "sporazumov" privedla do usodnega nesporazuma v aprilu 1941.

Komunistična partija Jugoslavije je zmerom jasno in glasno zahtevala za vse narode Jugoslavije pravico do samoodločbe, vključno pravico do odcepitve. Toda, zgodovina, zlasti zgodovina zadnjih desetih let, ko se je nad narodi Jugoslavi

je grozeče dvignila Hitlerjeva senca, pa prav tako junaško in glasno priča, da so znali jugoslovanski komunisti za časa opozarjati zatirane na rde Jugoslavije na nevarnost, ki jim preti od nemško-italijanske sosesčine, če bi se te pravice do odcepitve v danem položaju dejansko pošle. Jugoslovanski komunisti na sploh in slovenski komunisti posebej niso nikdar izpustili izpred oči pravice naroda kot celote in svojih dolžnosti, ki so jih imeli in jih imajo kot komunisti, kot tolmači in prveboritelji za temeljne življenske interese ogromne večine naroda, to je, širokih delovnih plasti.

Žgodovina bo tudi pričala, da se je komunistična partija Jugoslavije zategadelj zmerom borila za uresničenje vseh pogojev, potrebnih za ustvaritev svobodne, demokratične Jugoslavije, v kateri se nobenemu izmed njenih narodov ne bi bilo treba ozirati preko njenih meja in nasedati plačani fašističnim agentom, ki so Hrvatom, Slovencem, Makedoncem in Črnogorcem obetali, da jih bosta " rešil " Hitler in Musolini.

In žgodovina bo končno tudi pričala, da so komunisti Jugoslavije v teh svojih prizadevanjih naleteli vselej na pobesnel odpor tistih, ki so se danes pred vsem svetom razgalili kot grobarji svobode jugoslovanskih narodov.

3. Organsko povezanost med nacionalnim vprašanjem in strmoglavljenjem kapitalističnega reda. V ocenjevanju perspektiv, ki jih imajo pred seboj nacionalno-osvobodilna gibanja, izhajajo komunisti iz temeljnega spoznanja, čigar pravilnost potrjujejo vse izkušnje imperialističnega razdobja, zlasti pa razdobja od velike oktobrske socialistične revolucije 1917. leta sem. To spoznanje je izrazil tovariš Stalin, ko je dejal, da "brez strmoglavljenja buržuazije in zmage revolucije nacionalnega vprašanja ni mogoče re

šiti na količkaj zadovljiv način" ("O nacionalnem vprašanju v Jugoslaviji").).

Med tem ko je imperialistična buržuazija ves čas po prvi svetovni vojni odkrivala svojo jalovost v reševanju nacionalnega vprašanja; med tem ko se je v kapitalističnem svetu vsebolj uveljavljala barbarska "teorija" o gosposkih in suženjskih narodih in rasah; je Sovjetska Zveza postajala vse bolj živa priča, da je moči na podlagi socializma doseči medsebojno zaupanje in bratsko sodelovanje med najrazličnejšimi narodi in rasami.

Razvoj in usoda stare Jugoslavije, ki so jo usmerjale reakcionarne buržuazne stranke, sta odkrila vso protiljudsko in protinacionalno mrav tiste ozke plasti, ki si je nasilno prisvajala pravico, govoriti v imenu naroda, hkrati pa narodom Jugoslavija sistematično izpodkopavala temelje njihove svobode in neodvisnosti. Dogodki v aprilu 1941. so do kraja razgalili pogubno politiko te plasti. Postalo je jasno, da bodo morali narodi Jugoslavije izvojevati svoj boj za svobodo in boljšo bodočnost pod novimi vodniki.

Ko so stari, "zakoniti" vodniki stare Jugoslavije videli, da so doigrali, so se kakor pravcata tolpa političnih banditov brez vseh pridržkov zvezali s tujimi okupatorji proti lastnemu ljudstvu. Buržuazna reakcija se je razodela kot gnezdo najnižkotnejšega narodnega izdajstva. Vse najbolj napihnjene "patriotične" fraze so se v trenutku razblinile kot dim. Proletariat je postal nesporni hegemon v nacionalno-osvobodilnem boju narodov Jugoslavije.

4. Ne le pravno, marveč tudi dejansko enako - pravnost narodov. V kapitalističnem svetu tvori bistvo nacionalnega vprašanja boj širokih množic zatiranih narodov in kolonij proti finančni eksploataciji, političnem zaslužnjenju in kul

turni depersonalizaciji, skratka, proti vsem oblikam narodnega zatiranja katerih se poslužuje jo imperialistične buržuazije vladajočih narodov.

V Sovjetski Zvezi se je nacionalno vprašanje takoj izpočetka postavilo drugače. V Sovjetski Zvezi so izginile vse oblike imperialističnega in slehernega drugega nacionalnega zatiranja. Bistvo nacionalnega vprašanja v Sovjetski Zvezi tvori "boj proti zaostalosti (gospodarski, politični, kulturni) narodov, proti zaostalosti, ki nam je preteklost zapustila v dedščino; boj, ki naj zaostalim narodom omogoči, da bodo tako v državnem kakor kulturnem in gospodarskem pogledu dohiteli centralno Rusijo" (Stalin). V članku "Kako postavljati nacionalno vprašanje" Stalin jasno opredeljuje ukrepe, ki so za doseg tega cilja potrebni.

Dosledno izvajanje teh ukrepov je v petin dvajsetih letih obstoja sovjetske oblasti ustvarjalo čudeže:

Ukrajinci, Belorusi in drugi narodi evropske Rusije, ki jim je ruski carski unitarizem (kakor je to v odnosu do zatiranih narodov Jugoslavije delal "jugoslovenski", to je, velesrbski unitarizem) odrekal nacionalno samobitnost in sposobnost, da bi se sami vladali, ter jih skušal na silno porušiti, vsi ti narodi vidijo danes v teshi zvezi z ruskim narodom jantvo svoje srečne bodočnosti.

Nekdaj zaostala kolonialna ljudstva Azije, ki jim je bil ruski carsko-buržuazni imperializem odrekel vsako sposobnost za kulturni, politični in gospodarski napredek in jim ga tudi praktično onemogočal, danes v kulturi in civilizaciji komaj še zaostajajo za velikim ruskim narodom, bakljenoscem sodobnega napredka.

Narodnostna politika komunistov, izhajajoča

iz teh štirih temeljnih postavk marksizma-leninizma v nacionalnem vprašanju, je iz Sovjetske Zveze napravila nerazdružljivo zajednico svobodnih in enakopravnih narodov, nepremagljiv branik napredka in civilizacije, največji up zatiranih narodov Evrope in vsega sveta. Danes, ko najbolj neposredno občutimo vse težke posledice zgrešene narodnostne politike v stari Jugoslaviji, je dolžnost vsakega iskrenega slovenskega in jugoslovanskega patriota, da se nad gornjim dejstvom zamisli in napravi sklepe, ki jih ta dejstva z vso nujnostjo terjajo.

Bogdan Kovač

J.V. Stalin:

KAKO POSTAVLJATI NACIONALNO VPRAŠANJE. (1921)

Način kako komunisti postavljajo nacionalno vprašanje, se bistveno loči od načina, kako to vprašanje postavljajo vojsčaki Druge in Poltretje Internacionale, vsakovrstne stranke: "socialistične", "socialno demokratske", menjševiške, socialistično revolucionarne itd. Poltretja Internacionala, tako so imenovali Mednarodno zvezo socialističnih strank, ustanovljeno v februarju 1921. l. na Dunaju in sestavljeno iz vrste strank (vštevši ruske menjševike, ki so v dobi revolucionarnega poleta začasno izstopili iz II. Internacionale. Na čelu Zveze so stali F. Adler, O. Bauer, L. Martov itd. Poltretja Internacionala je imela nalogo, prestreči vse bolj rastoči vpliv Komunistične Internacionale med delavskimi množicami, ki so se odvrnile od diskreditirane II. Internacionale. V 1923. l. se je Poltretja Internacionala znova združila z II. Internacionalo. -Op. red.)

Elasti je treba označiti štiri bistvene točke, ki so najbolj značilne za novi način postavljanja nacionalnega vprašanja in ki razmejujejo staro in novo pojmovanje nacionalnega vprašanja.

P r v a t o č k a - združitev nacionalnega vprašanja kot dela s splošnim vprašanjem osvobođenja kolonij kot celote. V dobi II. Internacionale so nacionalno vprašanje navadno omejevali na ozek krog vprašanj, ki so zadevala iz ključno le "civilizirane narode", Irce, Čehi, Poljaki, Finci, Srbi, Armenci, Židje in nekatere druge evropske narodnosti, to je bil krog neenakopravnih narodov, za katerih usodo se je zanimala II. Internacionala. Desetine in stotine mili-

onov ljudi, iz katerih sestojе azijska in afriška ljudstva, ki so podvržena nacionalnemu zatiranju v najbrutalnejši in najgrozovitejši obliki, so "socialisti" navadno spregledali. Niso si upali postaviti v isto vrsto "belce" in "črnce", "nekultivirane" zamorce in "civilizirane" Irce, "zaostale" Indijce in "prosvetljene" Poljake. Molče so smatrali, da se je sicer treba boriti za osvobodjenje neenakopravnih narodov Evrope, da pa se "socialistom, ki nekaj dajo nase", nikakor ne spodobi resno govoriti o osamosvojitvi kolonij, ki so "neobhodno potrebne" za "ohranitev civilizacije". Tem socialistom, če jih smemo tako imenovati, ni prišlo niti na misel, da nacionalnega jarma v Evropi ni mogoče streti brez osvoboditve kolonialnih ljudstev Azije in Afrike izpod imperialističnega jarma, da je prvo organično povezano z drugim. Komunisti so prvi osvetlili vezo med nacionalnim vprašanjem in vprašanjem kolonij, dali so ji teoretično podlago in nanjo postavili svojo praktično revolucionarno akcijo. S tem je bil porušen zid med "belimi" in "črni mi", med "kultiviranimi" in "nekultiviranimi" sužnji imperializma. Ta okolnost je znatno olajšala povezovanje boja zaostalih kolonij z bojem naprednega proletariata proti skupnemu sovražniku, proti imperializmu.

D r u g a t o č k a - nadomestitev vođenega gesla o pravici narodov do samoodločbe z jasnim in revolucionarnim geslom o pravici narodov in kolonij do odcepitve in do oblikovanja neodvisnih držav. Govoreč o pravici do samoodločbe, vojščaki II. Internacionalne navadno niso zinili niti besede o pravici do odcepitve, - pravico do samoodločbe so v najboljšem primeru tolmačili kot pravico do avtonomije na sploh. "Strokovnjaka" za nacionalno vprašanje, Springer (pseudonim avstrijskega socialnega demokrata Karla

Rennerja. — Op. red.) in Bauer sta se povzpela celo do tega, da sta iz pravice do samoodločbe na pravila pravice zatiranih narodov Evrope do kulturne avtonomije, to se pravi, pravico do lastnih kulturnih ustanov, prepuščajoč vso politično (in ekonomsko) oblast vladajoči narodnosti. Z drugimi besedami, pravica neenakopravnih narodov do samoodločbe se je spremenila v predpravo vladajočih narodov do izvajanja politične oblasti, vprašanje odcepitve pa je bilo izključeno. Ideološki vodja II. Internacionalne, Kautsky se je v celoti pridružil temu, iz temelja imperialističnemu tolmačenju pravice do samoodločbe, ki sta ga priporočala Springer-Bauer. Ni čuda, da so imperialisti spoznali to posebno prednost, ki jo ima ranje geslo o samoodločbi in so si ga zato gađelji izbrali za svoje lastno geslo. Znano je, da so imperialistično vojno, ki je imela za smoter zaslužnjenje ljudstev, vodili pod praporom samoodločbe. Tako se je vodno geslo o samoodločbi, orodje osvobojenja narodov, enakopravnosti narodov, izpremenilo v orodje za krotitev narodov, v orodje, ki naj narode drži v pokorščini do imperializma. Događki, ki so se v zadnjih letih vršili po vsem svetu, logika revolucije v Evropi, in končno, vse bolj rastoče gibanje za osamosvojitve v kolonijah, vse to je terjalo odpravo tega gesla, ki je postalo reakcionarno, in njegovo nadomestitev z drugim, revolucionarnim geslom, ki bo med delovnimi množicami neenakopravnih narodov lahko razčistilo ozračje nezaupanja do proletarcev vladajočih narodov; z geslom, ki bo utiralo pot k enakosti narodov in k enotnosti delovnega ljudstva teh narodov. To geslo so formulirali komunisti in zadeva pravico neenakopravnih narodov in kolonij da se odcepijo in ustanovijo lastne države. Vrednost tega gesla je v tem:

1. Odstranjen je sleherni povod za sumnjo, da ima delovno ljudstvo enega naroda aneksionistične naklepe proti delovnemu ljudstvu drugega naroda, s čemer so pripravljena tla za medsebojno zaupanje in prostovoljno združevanje.

2. Imperialistom, ki licemerno razpravljajo o pravici do samoodločbe, zraven pa skušajo neena kopravne narode in kolonije obdržati v pokorščini, jih obdržati v okviru svoje imperialistične države, je z obličja strgana krinka.

Ni treba dokazovati, da si ruski delavci ne bi bili pridobili simpatij svojih tovarišev drugih narodnosti na Zahodu in Vzhodu če po prevzemu oblasti ne bi bili proglasili pravice narodov do odcepitve in oblikovanja lastnih držav; če ne bi z dejanjem dokazali svoje volje, to ne izbrisno pravico narodov praktično uveljaviti; če se ne bi bili odrekli "pravici", recimo, do Finske (1917); če ne bi bili umaknili čet iz severne Perzije (1917); če se ne bi bili odpovedali težnjam po delu Mongolije, Kitajske itd.

Nič manj jasno ni, da je politika imperialistov, spretno skrita pod praporom samoodločbe, na Vzhodu vsaj v zadnjem času samo zategadelj doživljala neuspeh za neuspehom, ker je tam trčila ob rastoče osvobodilno gibanje, ki je vzniknilo iz agitacije, vršee se v duhu gesla o pravicah narodov do odcepitve in oblikovanja lastnih držav. Tega junaki Druge in Poltretje Internationale ne razumejo; z vso vnemo pa obrekujejo "Svet za akcijo in propagando" v Bakuju, in sicer zaradi nekaterih nevažnih napak, ki jih je bil zagrešil. "Svet za propagando in akcijo med narodi Vzhoda" je bil ustanovljen 1920. l. na kongresu narodov Vzhoda, ki se je vršil v Bakuju. Imel je nalogo, na podlagi gesla o svetovni proletarski revoluciji organizirati propagando, podpirati in zediniti osvobodilno gibanje Vzhoda

v boju proti Imperializmu. Obstojal je približno eno leto. Izdajal je svoj organ "Narodi Vohoda", ki je izhajal v ruskem, turškem, perzijskem in arabskem jeziku. --Op.red.) Razumel pa bi vsa kdo, ki bi se potrudil in se poglobil v enoletno dejavnost omenjenega "Sveta" ter v osvobodilno gibanje azijskih in afriških kolonij v zadnjih dveh ali treh letih.

T r e t j a t o č k a - osvetlitev zveze, organske zveze, ki obstoja med nacionalno-kolonialnim vprašanjem in vprašanjem oblasti kapitala, strmoglavljenja kapitalizma, diktature proletariata. V dobi 11. Internacionalne so nacionalno vprašanje, čigar obseg je bil skrajno omejen, navažno motrili kot takega, ločeno od prihajajoče proletarske revolucije. Bolče so smatrali, da bo nacionalno vprašanje rešeno "naravno", pred proletarsko revolucijo, z vrsto reform v okviru kapitalizma; da je moč oče uresničiti proletarsko revolucijo brez korenite rešitve nacionalnega vprašanja in da je narobe, nacionalno vprašanje mogoče rešiti brez strmoglavljenja kapitala brez in pred zmago proletarske revolucije. Ta, iz temelja imperialistični način gledanja, se kakor rdeča nit vleče skozi znana Springerjeva in Bauerjeva dela o nacionalnem vprašanju. Toda približno deset let je, v teku katerih se je razodelo vse, kar je tam zmotnega, vse, kar je v tem načinu postavljanja nacionalnega vprašanja nilega. Imperialistična vojna je pokazala in revolucionarna praksa zadnjih let je iznova dokazala,

1. da sta nacionalno vprašanje in kolonialno vprašanje neločljivi od vprašanja osvoboditve izpod oblasti kapitala;

2. da imperializem najvišja oblika kapitalizma ne more obstajati, ne da bi politično in ekonomsko zaslužnjeval neenakopravne narode in

kolonije;

3. da neenakopravni narodi in kolonije ne morejo biti osvobojeni, ne da bi bila strmoglavljena oblast Kapitala;

4. da se zmaga proletariata ne more utrditi brez osvobojenja neenakopravnih narodov in kolonij izpod jarma imperializma.

Ce lahko Evropo in Ameriko imenujemo glavno bojišče med socializmom in imperializmom, je treba neenakopravne narode in kolonije z njihovimi surovinami, z njihovim gorivom, z njihovimi živilskimi potrebščinami, z njihovimi neizmernimi rezervami človeškega materiala, smatrati za zaledje, za rezervo imperializma. Če hočemo vojno dobiti, ni dovolj, da zmagamo samo na fronti, marveč moramo revolucionirati tudi sovražnikovo zaledje, njegove rezerve. Zategadelj zmaga svetovne proletarske revolucije ne more biti zagotovljena, preden proletariati ne poveže svojega lastnega revolucionarnega boja z osvobodilnim gibanjem delovnih množic neenakopravnih narodov in kolonij proti oblasti imperialistov, za diktaturo proletariata. To je tisti "nič", ki so ga izpustili izpred oči ljudje iz Druge in Tretje Internacionalne, ko so ločili nacionalno in kolonialno vprašanje od vprašanja oblasti v dobi naraščajoče proletarske revolucije na Zapedu.

Č e t r t a t o č k a - v nacionalnem vprašanju nastopi nov element, element dejanskega in ne le pravnega izenačenja narodnosti (pomagati, podpirati zaostale narodnosti, da se dvignejo do kulturne in ekonomske ravni tistih narodnosti, ki so jih bile prehitete) kot eden izmed pogojev, neobhodno potrebnih za dosega bratskega sodelovanja med delovnimi množicami raznih narodnosti. V dobi II. Internacionalne so se navadno omejevali na proglašanje "nacionalne enakoprav-

nosti"; v najboljšem primeru, niso prišli preko zahteve o uresničenju te enakopravnosti. Toda, nacionalna enakopravnost, ki je kot taka zelo važna politična pridobitev, postane votlo zvonceča beseda, če manjkajo viri in možnosti, ki dopušča jo uveljavljanje te sile važne pravice. Ni dvoma, da se delovne množice zaostalih ljudstev ne morejo posluževati pravice, ki jim jih daje "nacionalna enakopravnost", v isti meri kakor se jih lahko poslužujejo delovne množice naprednih narodnosti; dejanska (kulturna, ekonomska) neenakost med narodnostmi, dedščina preteklosti, ki je ni moči uničiti v enem ali dveh letih, postane otipljiva. Zlasti jo občutimo v Rusiji, kjer celavrska narodnost ni imela časa, prekoračiti kapitalizem, druge pa vanj niti stopile niso inšle ali skoraj nimajo proletariata, kjer se delovne množice teh narodnosti navzlic temu, da je popel na nacionalna enakopravnost že uresničena, zara di svoje kulturne in ekonomske zaostalosti pridobljenih pravic ne morejo v zadostni meri posluževati. Ta neenakost se bo s še večjo silo uveljavljala "jutri", ko bo proletariat zmagal na Zapadu, ko bodo neizbežno stopile v ospredje številne zaostale kolonije in polkolonije, stoječe na najrazličnejših razvojnih stopnjah. Prav zato je potrebno, da zmagoviti proletariat naprednih narodov nudi delovnim množicam zaostalih narodnosti v njihovem kulturnem in ekonomskem razvoju svoje pomoč, dejansko in trajno pomoč; da jim pomaga na višjo razvojno stopnjo, da jim pomaga dohiteti narodnosti, ki so pred njimi. Brez take pomoči ni mogoče organizirati mirnega sožitja in bratskega sodelovanja med delovnim ljudstvom različnih ljudstev in narodov v enotnem svetovnem gospodarstvu, kar oboje tvori neobhodna pogoja dokončnega zmageslavja socializma.

Iz tega izhaja, da se ne smemo omejiti zgolj na "nacionalno enakopravnost", da je treba od "nacionalne enakopravnosti" proiti k ukrepom za dejansko izenačenje narodnosti k izdelavi in obdelavi praktičnih uredb in sicer:

1. proučevati ekonomski položaj, življensko pogoj, kulturo zaostalih ljudstev in narodov;
2. razvijati njihovo kulturo;
3. jim dati politično izražbo;
4. jih postopno in brez bolečin vključiti v višje gospodarske oblike;
5. organizirati gospodarsko sodelovanje med delovnim ljudstvom zaostalih in naprednih narodnosti.

To so štirje bistveni činitelji, ki so značilni za način, kako komunisti po novem postavljajo nacionalno vprašanje.

"Pravda", št. 98., 8. V. 1921.

J. V. Stalin:

OKTOBRSKA REVOLUCIJA IN NARODNOSTNA POLITIKA RUSKIH KOMUNISTOV.

Tisto, kar daje Oktobrski Revoluciji moč, je med drugim dejstvo, da je za razliko od revolucij na Zapadu zbrala okrog ruskega proletariata drobno buržuazijo, ki šteje milijone ljudi, in predvsem njeno najmočnejšo in najštevilnejšo plast: kmete. Tako je ostala ruska buržuazija izolirana, razočarana, ruski proletariati pa je prejel usodo dežele v svoje reke. Brez tega ruski delavci ne bi bili mogli ohraniti oblasti.

Mir, agrarna revolucija in nacionalna svoboda, to so trije temeljni činitelji, ki so podprli tim praporom ruskega proletariata združili kmete več ko dvajsetih narodnosti prostrane Rusije.

Odvrača bi bilo tu govoriti o prvih dveh činiteljih: o obeh smo napisali že dosti stvari, si cer pa sama najbolj zgovorno pričata o sebi. Kar se pa tiče tretjega činitelja - narodnostne po litike ruskih komunistov - njegova važnost oči vidno še ni povsem jasna. Zategadelj ne bo od - več, če o tem spregovorimo nekoliko besedi.

Začnimo skrajša, na 140 milijonov prebivalcev RSFSR (brez Finske, Latvije, Litve, Poljske) odpa - de samo 75 milijonov Velikorusov; preostalih 65 milijonov tvorijo narodnosti, ki niso velikorus ke.

Dalje, te narodnosti žive predvsem na perife riji, v krajih, ki so v vojaškem pogledu najbolj ranljivi; hkrati pa je ta periferija bogata na surovinah, gorivu in živilih.

In končno, te obrobne pokrajine so v industrij skem in vojaškem pogledu manj razvite kot cen tralna Rusija (ali pa sploh niso razvit..). Za - tega delj nimajo moči, da bi svojo neodvisnost obvarovale brez vojaške in gospodarske pomoči centralne Rusije, prav tako kakor t. ne more o - hraniti svoje vojaške in gospodarske moči brez pomoči v gorivu, surovinah in živilih, ki jo nu - di periferija.

Te okolnosti, zvezane z znanimi načeli komu - nističnega narodnostnega programa, so opredeli - li značaji narodnostne politike ruskih komunis - tov.

Bistvo te politike je moči povzeti v nekaj besedah: odpoved vsem "težnjam", vsem "pravicam" do pokrajin, v katerih prebivajo neruske nardi - nosti; priznanje (ne na bes - dah, marveč dejanka) da imajo te narodnosti pravico obstojati kot sa mostojne države; prostovoljna vojaška in gospo - darska zveza teh narodnosti s centralno Rusijo; pomoč zapostavljen narodnostim v njihovem kultur - nem in gospodarskem razvoju, brez česar ostane

"nacionalna enakopravnost" zgolj votlo zveneča beseda; vse to na podlagi popolne osamosvojitve kmetov. Na podlagi osredotočenja vse oblasti v rokah delavnih elementov obrobni narodnosti ta ka je narodnostna politika ruskih komunistov.

Ni treba posebej govoriti o tem, da si ruski delavci ob prevzemu oblasti ne bi bili pridobili simpatij in zaupanja pri svojih tovariših drugih narodnosti, predvsem pa ne pri zatiranih množicah neenakopravnih narodnosti, če ne bi bili s svojimi dejanji dokazali svoje volje, da to narodnostno politiko uresničijo, če se ne bi bili odpovedali "pravici" do Finske, če ne bi bili odpoklicali čet iz severne Perzije, če ne bi bili likvidirali teženj, ki so jih gojili ruski imperialisti v pogledu nekaterih predelov Mongolije in Kitajske, če ne bi bili zaostalim narodnostim nekdanjega ruskega carstva pomagali razvijati kulturo in državne ustanove v nacionalnem jeziku.

Samo na podlagi tega zaupanja se je lahko rodila neločljiva zveza med ljudstvi RSFSR, proti kateri so ostale brez moči vsakovrstne "diplomske" spletke in tako skrbno pripravljene "bloki".

Še več. Brez te simpatije in tega zaupanja, ki so jim ga izkazovale zatirane množice na periferiji nekdanje Rusije, ruski delavci ne bi bili mogli premagati Kolčaka, Denikina, Vrangla. Ne sme mo pozabiti, da je bilo operacijsko področje teh uporniških generalov omejeno na periferijo, kjer rebivajo predvsem neruske narodnosti; in prav to so Kolčak, Denikina in Vrangla zaradi njihove imperialistične in rusifikacijske politike silovito sovražile. Antanta, ki se je vmešala v borbo in podpirala te generale, se ni mogla naslanjati na drugega kakor na rusifikatorske elemente na periferiji. S tem je samo še podžiga

la sovražstvo, ki ga je prebivalstvo periferije gojilo do uporniških generalov in poglobljala njegove simpatije do sovjetske oblasti.

Ta okolnost je opredeljevala notranjo slaboost Volčakovega, Denikinovega in Wranglovega za ledja, s tem pa tudi njihovo slabost to se pravi končno tudi njihov poraz.

Toda blagodejni rezultati narodnostne politike ruskih komunistov se ne omejujejo samo na RSFSR in na sovjetske republike, ki so z njo v zvezi (članek je bil napisan več ko eno leto pred ustanovitvijo enotne sovjetske zveze SSSR. - Op. red.) Uplival je - posredno sicer - tudi na stališče sosednih dežel do RSFSR. Turčija, Perzija, Afganistan, Indija in druge dežele Vzhoda so korenito izboljšale svoje stališče do Rusije, v kateri so prej gledali strašilo za te dežele. To je dejstvo, ki ga ne more zanikati niti tako predrzen politik, kakor je lord Curzon. Zares ni treba dokazovati, da bi bil takšen korenit preokret, kakršen je nastopil v stališču sosednih dežel do Rusije, nepojmljiv, če v teku štirih let odkar obstoja sovjetska oblast, ne bi bila znotraj RSFSR sistematično izvajana zgoraj očitana narodnostna politika.

Takšni so v celoti rezultati narodnostne politike komunistov. S posebno jasnostjo se ti rezultati kažejo prav danes, ob četrti obletnici Sovjetske oblasti, ko je težke vojne konec ko se je na široko pričela graditev in ko se nehote oziramo nazaj, da bi z enim samim pogledom premerili prehojeno pot.

"Pravda", štev. 251., 6-7. XI. 1921.

J. V. Stalin:

KAKO PROLETARIAT REŠUJE NACIONALNO VPRASANJE.

(Iz članka "Mednarodni značaj Oktobrske
Revolucije." 1927.)

Oktobrska Revolucija imperializma ni omajala samo v središčih njegovega gospodstva, ne samo v "metropolah". Udarila je tudi po zaledju imperializma, po njegovi periferiji, izpodkopavajoč osredstvo imperializma v kolonialnih in odvisnih deželah.

S tem, da je strmoglavila veliko zemljske posestnike in kapitaliste, je Oktobrska Revolucija strla verje nacionalnega in kolonialnega zatiranja in osvobodila brez izjeme vsa zatirana ljudstva velike države. Proletariat se ne more osvoboditi, ne da bi osvobodil zatirane narode. Značilna črta Oktobrske Revolucije je v tem, da v ZSSR teh nacionalnih in kolonialnih revolucij ni uvedla pod prapornom nacionalnega sovraštva in spopadov med narodi, marveč pod praporom medsebojnega skupanja in bratskega zbliževanja med delavci in kmeti tistih narodnosti, ki prebivajo v ZSSR, ne v imenu nacionalizma, marveč v imenu internacionalizma.

Prav zatogetdelj, ker so se te nacionalne in kolonialne revolucije izvršile pri nas pod vodstvom proletariata in pod praporom internacionalizma, prav zatogetdelj so se ljudstva parijev, ljudstva sužnjev prvikrat v zgodovini človeštva povzpela na položaj dejansko svobodnih in dejansko enakopravnih ljudstev, privlačujoč s svojim vzgledom zatirana ljudstva vsega sveta.

To pomeni, da je Oktobrska Revolucija slovesno odprla novo razdobje, razdobje kolonialnih revolucij v zatiranih deželah sveta, ki se vrše

v zvezi s proletariatom, pod vodstvom proletariata.

Nekdaj "je bilo dovoljeno" misliti, da je svet od vekomaj razdeljen na nižje in višje rase, na črnce, in belce, od katerih prvi sploh niso dostojni civilizaciji in so ustvarjeni za izkoriščanje, drugi pa so edini nosilci civilizacije, oklicani, da izkoriščajo prve. Danes je treba to legendo smatrati kot ovrženo in zavrženo. Eden izmed najvažnejših rezultatov Oktobrske Revolucije je tudi ta, da je tej legendi zadala smrtni udarec, ko je z dejanjem pokazala, da osvobodjena izrenevropska ljudstva, pri čemer njena na pot sovjetskega razvoja, niso resnično napredni kulturni in civilizaciji nič manj dostopna kot evropska ljudstva.

Nekdaj "je bilo dovoljeno" misliti, da je ne^{ki} zatiran ljudstva osvoboditi samo v znamenju buržuaznega nacionalizma, v znamenju trgovanja narodov enega od drugega, v znamenju njihovega razdvajanja, v znamenju krepitve nacionalnega sovraštva med delovnimi množicami različnih narodov. Sedaj lahko smatramo, da je ta legenda ovržena. Eden izmed najvažnejših rezultatov Oktobrske Revolucije je ta, da je tej legendi zadala smrtni udarec, ko je z dejanjem pokazala, da je proletarski, internacionalni način osvoboditve zatiranih ljudstev edino pravilni način, ki je mogoč in pameten; ko je z dejanjem pokazala, da je bratska zveza delavcev in kmetov, pripadajočih najrazličnejšim ljudstvom, da je zveza temelječa na prostovoljni združitvi in internacionalizmu, mogoča in pametna. Obstoj Zveze Sovjetskih Socialističnih Republik, ki je predhodnica bodoče združitve celovnega ljudstva vsega sveta v enotnem svetovnem gospodarstvu, lahko služi kot neposreden dokaz.

Odveč bi bilo pripovedovati, da ti in podob-

ni rezultati Oktobrske Revolucije niso in niso mogli ostati brez resnega vpliva na revolucionarno gibanje v kolonialnih in odvisnih deželah. Degradacija, kakor naraščanje revolucionarnega gibanja med zatiranimi ljudstvi Kitajske, Indonezije, Indije itd. in vse večje simpatije, ki jih goje ta ljudstva do ZSSR, so zato najugovornejše priče.

Doba hladnokrvnega izkoriščanja in zatiranja kolonij in odvisnih dežel je za nami.

Prišla je doba osvobodilnih revolucij v kolonijah in odvisnih deželah, doba, ko se v teh deželah prebuja proletarijat, doba njegove preemonije v revoluciji.

"Pravda" št. 255., 5.-7. nov. 1927.

J. V. Stalin:

OD ZMADINJENJU SOVJETSKIH REPUBLIK.

Poročilo na 1. kon. resu sovjetov Zveze Sovjetskih Socialističnih Republik, 30. XII. 1922.

Tovariši, dan, in ji dan pomeni preokret v zgodovini sovjetske oblasti. On je postavil mejnike med starim, že prekoračenim razdobjem, ko so sovjetske republike sicer skupaj delovale, toda ločeno korakale in se bavile predvsem z vprašanjem svojega obstoja, - in med novim razdobjem, ki že nastopa, razdobjem, ko je določenega obstoja sovjetskih republik konec; ko se republike združujejo v eno samo zvezno državo, da bi uspešno premagale gospodarsko razsulo; ko sovjetska oblast ne misli več zgolj na svoj obstoj, marveč se hoče tudi razviti v resno mednarodno silo, ki bo zmožna vplivati na mednarodni položaj in ki ga bo zmožna preročevati v interesu

delovnega ljudstva.

Kaj je bila sovjetska oblast v teh petih letih? Majhna, komaj zaznatna veličina, ki je med svojimi sovražniki povročala roganje, med dobršnim delom svojih prijateljev pa sočutje. To je bilo razdobje razdejanja, ko se sovjetska oblast ni opirala toliko na lastne sile, kolikor na ne moč svojih nasprotnikov; ko so bili sovražniki sovjetske oblasti razdeljeni na dve koaliciji, na avstrijsko-nemško in anglo-francosko, med se boj zapleteni v vojne in niso mogli obrniti svojega orožja proti sovjetski oblasti. V zgodovini sovjetske oblasti je bilo to razdobje razdejanja, ki ga je povzročila vojna. Toda, odbijajoč udarce, ki sta jih nanjo namerila Holčak in Denikin je sovjetska oblast ustvarila Rdečo Armado in uspešno prebrodila razdobje razdejanja.

Leten je v zgodovini sovjetske oblasti nastopil novo razdobje, razdobje boja proti gospodarskemu razdejanju. To razdobje se zdaleč ni končano; toda pokazalo je že svoje uspehe, zakaj v tem razdobju vidimo učinkovit boj sovjetske oblasti proti lakoti, ki je lani prizadela deželo; v tem razdobju vidimo precejšen polet polje delstva, precejšnjo obnovitev lahke industrije; razpolagamo z že oblikovanimi kadri industrijskih voditeljev, ki so naša radost, naše upanje. Toda, če hočemo prekoraciti gospodarsko razdejanje, tedaj vse to še ndaleč ne zadostuje. Razsulo bomo premagali in odstranili, če bomo zedinili sile vseh sovjetskih republik; vse finančne in gospodarske vire republik je treba dati na razpolago obnovi temeljnih panog naše industrije. Odtod potreba, da se sovjetske republike zedinijo v eno samo zvezno državo. Današnji dan je tisti ko se naše republike zedinjujejo v eno samo državo, da bodo z združenimi močmi vzpostavljale naše gospodarstvo.

Vojno razdobje, boj proti razsulu, ki ga je povzročila vojna, nam je dalo Rdečo Armado, enega od temeljev, na katerih sloni sovjetska oblast. Naslednje razdobje - razdobje boja proti gospodarskemu razsulu, - nam je dalo nov okvir našega državnega obstoja, Zvezo Sovjetskih Socialističnih Republik, ki bo brez dvoma pripomogla k vzpostavitvi sovjetskega gospodarstva.

Kaj je sovjetska oblast zdaj? Delovna velesila, ki med sovražniki ne povzroča več roganja, marveč škripanje z zobmi.

Takšna je bilanca razvoja sovjetske oblasti v petih letih njenega obstoja.

Toda, tovariši, današnji dan ni samo dan bilance: on pomeni hkrati zmago slavje nove Rusije nad staro, nad Rusijo, žandarjem Evrope, nad Rusijo, rabljem Azije. Današnji dan pomeni zmago slavje nove Rusije, ki je strla okove nacionalnega zatiranja, organizirala zmago nad kapitalom, ustvarila diktaturo proletariata; vzbudila je ljubečstva Vzhoda, navdahnila delavce Zapada; rdeči prapori je izpremenila iz strankine zastave v državno zastavo, in okrog te zastave je zbrala narode sovjetskih republik, da bi jih združila v eno samo državo, v Zvezo Sovjetskih Socialističnih Republik, pred-podobo bodoče Svetovne sovjetske socialistične republike.

Nas komuniste so dostikrat napadali, češ da smo nesposobni graditi. Naj zgodovina sovjetske oblasti v teh petih letih služi kot dokaz, da znajo komunisti tudi graditi. Naj ta kongres sovjetov, ki je poklican, da ratificira deklaracijo in pakt, zadevajoča zedinjenje republik, ki ju je včeraj sprejela konferenca opolnomočenih delegatov, - naj ta kongres zedinjenja pokaže vsem, ki še niso izgubili sposobnosti mišljenja, da znaajo komunisti prav tako dobro graditi novo, kakor znajo dobro rušiti, kar je starega.

Evo, tovariši, deklaracijo, ki jo je včeraj sprejela konferenca opolnomočenih delegatov. Prebral vam jo bom:

DEKLARACIJA O USTANOVITVI ZVEZE SOVJETSKI I SOCIALISTIČNI REPUBLIK.

Od oblikovanja sovjetskih republik sem, so države sveta razdeljene v dva tabora: - tabor kapitalizma in v tabor socializma.

Tam, v taboru kapitalizma, vidimo nacionalno mržnjo in neenakost, kolonialno suženjstvo in šovinizem, nacionalno zatiranje in pogrome, grozodejstva in imperialistične vojne.

Tu, v taboru socializma, vidimo medsebojno zaupanje in mir, nacionalno svobodo in enakost, mirno sožitje in bratsko sodelovanje narodov.

Kapitalistični svet je desetletja zaman, poizkušal razvozljati vprašanje narodnosti, hoteč spraviti v sklad svobodni razvoj narodov in sistem izkoriščanja človeka po človeku. Narobe, štrona nacionalnih protislovij se vse bolj zamotava, ogrožajoč sam obstoj kapitalizma. Buržua zija se je v organiziranju sodelovanja med narodi izkazala jalovo.

Samo v taboru sovjetov, samo pod diktaturo proletariata, ki je zedinila okrog sebe večino prebivalstva, je bilo moči korenito razrušiti nacionalno zatiranje, ustvariti ozračje medsebojnega zaupanja in postaviti temelje bratskega sodelovanja med narodi.

Samo te okoliščnosti so sovjetskim republikam omogočile, da so zavrnile notranje in zunanje napade imperialistov vsega sveta; samo te okoliščnosti so jim omogočile, da so uspešno zaključile državljansko vojno, da so zagotovile svoj obstoj in se lotile mirne gospodarske graditve.

Toda, vojna leta niso minila, ne da bi bila

zapustila sledove. Opustošena polj., mirujoče to varne, razrušene produktivne sile in izčrpani gospodarski viri, vsem tem posledicam vojne niso kos osamljeni napori posameznih republik v gospodarski graditvi. Obnova narodnega gospodarstva se je pokazala nemogoča če bi republike obstajale ločene druga od druge.

7 druge plati, pa nestalnost mednarodnega položaja in sili kapitalistične obkrožitve obstoječa nevarnost novih napadov neizogibno terjata ustvaritev enotne fronte sovjetskih republik.

In končno, sama struktura sovjetske oblasti, ki je po svojem razrednem bistvu internacionalna, vodi delovne množice sovjetskih republik na pot združjenja v eno samo socialistično družino.

Vse te okoliščnosti nujno zahtevajo združjenje sovjetskih republik v eno samo zvezno državo, ki bo lahko hkrati zagotovila vnanjo varnost, notranji gospodarski procvit in narodom svobodni nacionalni razvoj.

Volja narodov sovjetskih republik, ki so se nedavno zbrali na svojih kongresih sovjetov in enodušno sklenili ustanoviti "Zvezo Sovjetskih Socialističnih Republik", je zanesljivo jamstvo, da ta Zveza pravičljivo zahteva prostovoljno združitev enakopravnih narodov; da je vsaki republiki zagotovljena pravica do prostovoljne odcepitve od Zveze; da je vstop v Zvezo odprt vsem socialističnim sovjetskim republikam, kar jih obstoja ali kar se jih lahko v bodočnosti oblikuje; da bo nova zvezna država dostojno kronala načelo mirnega sožitja in bratskega sodelovanja med narodi, upostavljenega v mesecu oktobra 1917. l.; da bo zanesljiv branik proti svetovnemu kapitalizmu in bo zaznamovala nov, odločen korak na poti k združitvi delovnega ljudstva vseh dežel v eno

svetovno sovjetsko socialistično republiko.

S tem, da smo predvsem svetom dali te deklaracije in svečano proglasili neizpremenljivost temeljev, na katerih počiva sovjetska oblast in ki so izraženi v Ustavah socialističnih sovjetskih republik, katerih opolnomočenci smo, smo mi, delegati teh republik, na temelju polnomočij, ki so nam podeljena, sklenili podpisati pogodbo o ustanovitvi "Zveze Sovjetskih Socialističnih Republik.

J.V.Stalin:

OKTOBRSKA REVOLUCIJA IN VPRAŠANJE
SREDNJIH SLOJEV.
(1923)

Jasno je, da je vprašanje srednjih slojev eno izmed temeljnih vprašanj delavske revolucije. Srednji sloji, to so kmetje in mali delovni ljudje po mestih. Zraven je treba prišteti še zatirane narodnosti, katerih devet desetih tvorijo srednji sloji. Kakor vidite, so to tiste plasti, ki po svojem ekonomskem položaju stoje med proletariatom in razredom kapitalistov. Dve okoliščini opredeljujeta važnost teh plasti: prvič, one tvorijo večino, v vsakem primeru pa pomembno manjšino med prebivalstvom obstoječih držav; in dalje, one tvorijo resne rezerve, iz katerih razred kapitalistov rekrutira svojo vojsko proti proletariatu. Proletariat ne more ohraniti svoje oblasti brez simpatije brez podpore srednjih slojev, predvsem kmetov, zlasti ne v taki deželi, kakršna je naša Zvezna republika. Proletariat ne more niti sanjati o prevzemu oblasti, če ti sloji niso vsaj nevtralizirani, če se še niso utegnili odtrgati od razreda kapitalistov, če množično še tvorijo vojsko Kapitala.

Od tod boj za srednje sloje, boj za kmeta, boj, ki se kot rdeča nit vleče skozi vso našo revolucijo 1905. in 1917., boj, ki še zdavnaj ni končan in ki se bo nadaljeval še v bodočnosti.

Če je revolucija 1848. l. v Franciji doživela poraz, se je to med drugim zgodilo zategadelj, ker ni med francoskimi kmeti izzvala nobenih znakov simpatij. Če je pariška Komuna padla, se je to zgodilo med drugim zategadelj, ker je naletela na odpor srednjih slojev, predvsem pa vseh kmetov. Isto je treba reči o ruski revoluciji 1905. leta. Izhajajoč iz izkušenj v evropski revoluciji, so nekateri vulgarni marksisti s Kautskym na čelu, prišli do zaključka, da je srednjim slojem predvsem pa kmetom, sovražstvo do delavske revolucije naravnost prirojeno; zategadelj, da je treba imeti pred očmi dokaj dolgo razvojno razdobje, ob koncu katerega bo proletariat tvoril v narodih večino; tedaj da bodo ustvarjeni realni pogoji za zmago delavske revolucije. Opremljeni s tem zaključkom so vulgarni marksisti svarili proletariat pred "preuranjeno" revolucijo. Opremljeni s tem zaključkom so "iz načelnih razlogov" stavliali srednje sloje povsem na razpolago kapitalu. Opremljeni s tem zaključkom so nam prerokovali neuspeh Oktobrske revolucije v Rusiji, opozarjajoč na dejstvo, da proletariat Rusiji tvori manjšino, da je Rusija kmečka država in da je zategadelj v Rusiji nemogoča zmagovita delavska revolucija.

Značilna stvar - Marx je srednje sloje in predvsem kmete gledal na povsem drug način. Med tem ko so se vulgarni marksisti kmetov odrekli in jih politično povsem prepuščali kapitalu, na ves glas oznanjajoč "trdnost svojih načel", je Marx, ta marksist, ki je bil v pogledu načel najtrdnjši med marksisti, Komunistični partiji neprestano svetoval, naj kmetov ne izgublja iz-

gublja izpred oči, naj jih pridobi za stvar proletariata in naj si za bodočo proletarsko revolucijo zagotovijo njihovo podporo. Inano je, da je Marx v letih 1850-1860., po porazu februarске revolucije v Franciji in Nemčiji, pisal Engelsu in preko njega Komunistični partiji v Nemčiji:

"Ves tok dogodkov v Nemčiji bo zavisel od tega, ali bo mogoče združiti proletarsko revolucijo z nekako novo izdajo kmečke vojne." (Ta citat je vzet iz pisma, ki ga je Marx 16. aprila 1856. pisal Engelsu. - Op. red.)

To je bilo v letih 1850-1860. napisano za Nemčijo, kmečko deželo, kjer je proletariat tvoril neznatno manjšino, kjer je bil proletarjat manj organiziran ko 1917. l. v Rusiji, kjer so bili kmetje po svojem položaju manj pripravljeni podpreti proletarsko revolucijo kakor pa 1917. l. kmetje v Rusiji.

Izven vsakega dvoma je, da je bila Oktobrska Revolucija navzlic vsem "načelnim" gobezdāčem posrečena kombinacija "kmečke vojne" s "proletarsko revolucijo", o kateri je govoril Marx. Oktobrska Revolucija je dokazala, da proletariat lahko prevzame oblast in jo ohrani, če se mu posreči srednje sloje, predvsem pa kmete, od trgati od razreda kapitalistov, če se mu posreči izpremeniti te sloje iz rezerve kapitala v rezervo proletariata.

Skratka; Oktobrska Revolucija je kot prva med vsemi revolucijami sveta postavila v ospredje vprašanje srednjih slojev in predvsem kmetov, ter ga zmagovito rešila na kljub vsem "teorijam" in vsemu tarnanju junakov II. Internacionalne.

To je prva zasluga Oktobrske Revolucije, če že v tej zvezi govorimo o zaslugah.

Toda to še ni vse. Oktobrska Revolucija je šla še dalje in si prizadevala, da bi okrog proletariata zbrala zatirane narodnosti. kakor smo že zgoraj dejali, devet desetih teh narodnosti tvorijo kmetje in mali delovni ljudje po mestih. Toda pojem zatiranih narodnosti s tem še ni izčrpan. Zatirane narodnosti niso zatirane le kot kmetje in mali mestni delovni ljudje, marveč tudi kot narodnosti, to se pravi, kot delovni ljudje, ki so v nekem državnem okvirju, imajo svoj jezik, svojo kulturo, življenske pogoje, navade, določene običaje. Ta vojni jarem mora revolucionirati delovne množice zatiranih narodov; mora jih tirati v boj proti glavni zatiralski sili: v boj proti kapitalu. Na tej podlagi se proletarjatu posreči kombinirati "proletarsko revolucijo" ne le s "kmečko vojno", marveč tudi z "nacionalno vojno". Spričo vsega tega se razširja akcijsko področje proletarske revolucije preko meja Rusije in so najgloblje rezerve kapitala izpostavljene udarcem. Če je boj za srednje sloje vladajočega naroda hkrati boj za neposredne rezerve kapitala, tedaj se mora boj za osvobodjenje zatiranih narodov nujno izpremeniti v boj za pridobitev določenih najglobljih rezerv kapitala. Ta boj še zdaleč ni dokončan, še manj, ta boj ni dosegel še niti svojih prvih očločilnih uspehov. Toda ta boj za pridobitev najglobljih rezerv se je spričo Oktobrske Revolucije začel in se bo brez dvoma korakoma razvijal hkrati z razvojem imperializma, hkrati z naraščanjem moči naše Zveze republik, hkrati z razvojem proletarske revolucije na Zapadu.

Skratka. Oktobrska Revolucija dejansko pomeni začetek boja proletariata za te najgloblje rezerve kapitala, ki jih tvorijo ljudske množice zatiranih ali neenakopravnih dežel; ona je prva razvila prapor boja za pridobitev teh re-

zery; in to je njena druga zasluga.

Pridobivanje kmetov se je pri nas vršilo pod praporom socializma. Kmetje, ki so dobili zemljo iz rok proletariata, ki so premagali veleposestnike s pomočjo proletariata, in se povzpeli na oblast pod njegovim vodstvom, so morali nujno čutiti, so morali nujno razumeti, da se je njihovo osvobodjenje vršilo in, se bo vršilo pod praporom proletariata, pod njegovim rdečim praporom. Ta okolnost je morala iz prapora socializma, s katerim so nekdanji kmete strašili, napraviti prapor, ki je obračal nase njihovo pozornost in jim pomagal iz potlačenosti, uboštva, zatiranja. Isto je treba v še večji meri reči o zatiranih narodih. Poziv na boj za osvobodjenje narodov, podprt s takimi dejstvi, kakršno je osvobodjenje Finske, odpoklic čet iz Perzije in Kitajske, oblikovanje Zveze republik, moralna pomoč, izkazana ljudstvom Turčije, Kitajske, Indije, Egipta, - ta poziv se je prvič razlegel iz ust ljudi, ki so triumfirali v Oktobrski Revoluciji. Ni slučaj, da je Rusija, ki je bila nekoč v očeh zatiranih narodov simbol zatiranja, postala zdaj, odkar je socialistična, simbol osvoboditve. Prav tako ni slučaj, da je ime tovariša Lenina, vodje Oktobrske Revolucije, danes najdražje ime v ustih potlačenih in teptanih kmetov ter revolucionarnih izobražencev v kolonialnih in neenakopravnih deželah. Če so nekdanji zatirani in teptani sužnji neizmerne rimskega cesarstva smatrali krsčanstvo za rešilno sidro, danes socializem lahko neštetim množicam prostranih kolonialnih držav imperializma služi in je že pričel služiti kot prapor osvobodjenja. Ta okolnost - in o tem ni moči dvomiti - je močno olajšala boj proti socializmu s sovražnim predsodkom in i dejam socializma utrla pot v najoddaljenejša zakotja zatiranih dežel. Če je nekoč socialist te

žko v skrivnih izvirih mogočilo pred neproletarsko srednjo sloje zatirati ali z tiralskih dožel, s čimer lahko skrivito sori med temi sloji in propagira ideje socializma v veri da ga bodo poslušali, da mu bodo celo sledili, zakaj zanj govori tako prepričan argument kakor je Oktobrska Revolucija. Tudi to je uspeh Oktobrske Revolucije.

Skratka: Oktobrska Revolucija je idejam sori socializma odgrla pot med neproletarske, kmečke srednje sloje vseh narodnosti in plemen; popularizirala je med njimi prapor socializma, - to je tretja zasluga Oktobrske Revolucije.

"Pravda", st.273., 7.XI.1923.

J.V.Stalin.

O NACIONALNEM VPRAŠANJU V JUGOSLAVIJI.

(Govor jugoslovanski komisiji Izvršnega Komiteta Kominterne 30.III.1925."Boljševik"st.3)

Tovariši! Mislim, da si tovariš Semić ni povsem na jasnem o temeljih, kako postavljajo boljševiki nacionalno vprašanje. Boljševiki niso nacionalnega vprašanja nikdar ločili od splošnega vprašanja revolucije, ne pred oktobrom in ne po oktobru. Osnova boljševiškega obravnavanja nacionalnega vprašanja je dejstvo, da so gledali boljševiki nacionalno vprašanje vedno le v neločljivi zvezi z revolucijsko perspektivo.

Tovariš Semić je citiral Lenina; rekel je, da se je Lenin zavzel za ustavno podlago rešitve nacionalnega vprašanja, to pomeni, da ga ni gledal kot vprašanje revolucije, temveč kot vprašanje reforme. To je popolnoma zgrešeno. Lenin ni nikdar bolehal na ustavnih iluzijah in tudi ni mogel na njih bolehati.

Treba je pregledati samo njegove spise, da se o tem prepričamo. Kadar je govoril Lenin o ustavi, ni imel v mislih ustavne poti rešitve nacionalnega vprašanja, temveč revolucionarno pot, to pomeni, da je gledal na ustavo kot na posledico zmage revolucije. Tudi v sovjetski zvezi imamo ustavo in tudi ta ustava zrcalino ko rešitev nacionalnega vprašanja. A ta ustava se ni rodila kot posledica kupčije z buržoazijo, temveč kot posledica zmagovite revolucije.

Tovariš Semić se sklicuje tudi na znano Stalinovo brošuro o nacionalnem vprašanju, ki je bila zapisana leta 1912. in se trudi, da bi našel tam vsaj neposreden dokaz za pravilnost svojega mnenja. A to sklicovanje je ostalo brez uspeha, ker v tisti brošuri ni našel niti besedice, da niti najmanjšega namigavanja ne, ki bi moglo opravičiti "ustavno" reševanje nacionalnega vprašanja, in tudi nič sličnega ni mogel tam najti. V podkrepilo bi mogel opozoriti tovariša Semića na znano mesto iz Stalinove brošure, kjer se avstrijski (t. j. ustavni) način reševanja nacionalnega vprašanja primerja z načinom ruskih marksistov (t. j. revolucionarni način). Tisto mesto se glasi:

"Avstrijci mislijo, da bodo lahko uresnili "svobodo narodov" s počasnim korakom, po poti malih reform. Ko predlagajo kot praktično sredstvo nacionalno avtonomijo, nikakor ne mislijo na spremembe, ne demokratično osvobodilno gibanje: tega nimajo v vidiku. Ruski marksisti pa povečujejo vprašanje "svobode narodov" z verjetno radikalno spremembo, z demokratičnim osvobodilnim gibanjem, ker nimajo vzroka, da bi se zanašali na reforme. In to spremeni vso zadevo bistveno v smislu verjetne usode narodov v Rusiji."

To je menda jasno.

In to ni osebno nazer Stalina, temveč splošno mnenje ruskih marksistov, ki motrijo in ki so motrili nacionalno vprašanje v neločljivi zvezi s splošnim vprašanjem revolucije.

Mirno lahko rečemo, da je obravnavanje nacionalnega vprašanja v zgodovini ruskega marksizma prešlo dve dobi, prva je doba pred oktobrom, druga je doba oktobra. V prvi dobi so gledali nacionalno vprašanje kot del splošnega vprašanja meščansko-demokratske revolucije, t. j. kot del vprašanja diktature proletariata in kmetov. V drugi dobi, ko se je nacionalno vprašanje razširilo in se spremenilo v vprašanje kolonij, ko se je nacionalno vprašanje razvilo iz notranjega državnega vprašanja v svetovno vprašanje, so motrili nacionalno vprašanje že kot del splošnega vprašanja proletarske revolucije, kot del vprašanja diktature proletariata. Kakor vidite, je bilo obravnavanje nacionalnega vprašanja v obeh dobah strogo revolucionarno.

Mislil, da si tovariš Semič o vsem tem še ni popolnoma na jasnem. Odtod izvira njegov poskus, da bi postavil nacionalno vprašanje na ustavna tla, to pomeni, gledati ga kot vprašanje reforme.

Iz prve napake izvira pri tovarišu Semiču še druga napaka, ki obstoji v tem, da noče priznati, da je nacionalno vprašanje v bistvu stvar same kmečko vprašanje. Nikakor ne agrarno vprašanje, temveč bas kmečko vprašanje, ker to sta različni stvari. Sicer je povsem res, da se nacionalno vprašanje ne more identificirati s kmečkim vprašanjem, ker v nacionalnem vprašanju so vključena razen kmečkih vprašanj še druga vprašanja nacionalne kulture, nacionalne državnosti in slično. A ravno tako je brez vsega dvoma, da tvori temelj nacionalnega vprašanja, njeno notranje bistvo, vendar kmečko vprašanje. Ravno za-

to je razumljivo, da tvorijo kmetje glavno armado nacionalnega gibanja, da nacionalno gibanje brez kmečke armade ne obstoji in ne more obstajati. Paš t: imamo v mislih, kadar govorimo, da je nacionalno vprašanje v jedru stvari same kmečke vprašanje. Uverjen sem, da tiči v odklonitvi tovariša Semića, sprejeti to pravilo, podcenjevanje notranje sile nacionalnega gibanja in nerazumevanje globoke ljudskega, globoke revolucionarnega značaja nacionalnega gibanja. To nerazumevanje in podcenjevanje predstavljata veliko nevarnost, ker pomenja v praksi podcenjevanje notranje potencialne sile, ki tiči recimo v gibanju Hrvatov za nacionalno svobodo, podcenjevanje, ki mora privedi do težkih komplikacij za vso jugoslovensko komunistično stranko.

To je druga napaka tovariša Semića.

Brez dvoma je tudi zgrešen poskus tovariša Semića, obravnavati nacionalno vprašanje v Jugoslaviji izven povezanosti z mednarodnim položajem in z verjetnimi perspektivami v Evropi. Ko izhaja tovariš Semić iz stališča, da v danem trenutku ne obstoja resno ljudsko gibanje za neodvisnost med Hrvati in Slovenci, prihaja do zaključka, da je vprašanje o pravici narodov do oodcepiteve, samo akademsko vprašanje in da vsega kor ni aktualno. Tuči če priznamo, da ni to vprašanje v sedanjem trenutku aktualno, vendar lahko postane docela aktualno, če se v Evropi vojna začne, oziroma takoj, ko se vojna začne, če v Evropi revolucija izbruhne, oziroma takoj ko izbruhne. In da se bo vojna brezpogojno začela, da si bodo o n i tam skočili v lase, o tem ni dvomiti, ako imamo naravo in razvoj imperializma v vidiku.

V letu 1912., ko smo ruski marksisti osnovali prvi program nacionalnega vprašanja, nismo imeli v nobenih obmejnih pokrajinah ruske carske

države resnega gibanja za neodvisnost. Vendar smo smatrali za potrebno, da sprejmemo v svoj program točko o pravici narodov do samoodločitve, to je o pravici vsakega naroda na odcepi - tev in samostojno državno življenje. Zakaj to? Zato ker nismo izšli samo od tega, kar je takrat bilo, temveč tudi od tega, kar se je v splošnem sestavu mednarodnih prilik razvijalo in bližalo, to pomeni, da nismo tedaj računali s sedanjo stjo, temveč tudi z bodočnostjo. In vedeli smo, da če bo kateri koli narod zahteval odcepitev, se bodo marksisti zato bojevali, da bo pravica na odcepitev vsakemu takemu narodu zagotovljena. Tovariš Semić se je v svojem govoru ponovno skliceval na Stalinovo brošuro o nacionalnem vprašanju. V tej Stalinovi brošuri pa stojijo samoodločitvi in o neodvisnosti sledeče:

"Rast imperializma v Evropi ni slučajna. Kapitalu postaja v Evropi pretisno, zato prodira v tuje dežele iščeč nova tržišča, poceni delavce in nova oporišča. To pa vodi k zunanjim komplikacijam in v vojno. Povsem možno je, da bo ob takem naključju zunanjih in notranjih konjunktur, smatral ta ali oni narod Rusije za možno, da postavi in da reši svoje vprašanje o neodvisnosti. Seveda ni na toga marksistov, da bi v takih primerih stavili ovire."

To je bilo napisano že v letu 1912. Znanovam je, da je naslednja doba to domnevo popolnoma potrdila, tako v dobi vojne, kakor tudi pozneje, posebno podzmagi diktature proletariata v Rusiji.

S toliko večjo upravičenostjo moramo prevdariti slične možnosti na splošno v Evropi in posebej v Jugoslaviji, zlasti sedaj, ko se nacionalno revolucionarno gibanje v zaslužjenih deželah poglobilo in ko je revolucija v Rusiji zmagala. Treba je tudi uvaževati okolnost, da Ju

goslavija ni popolnoma neodvisna dežela, da je povezana z nekimi imperialističnimi skupinami in da se radi tega ne more izločiti iz one velike igre sil, ki ji gočejo izven Jugoslavije. In če delate nacionalni program za Jugoslavijo - in baš zato gre sedaj - morate misliti na to, da ne sme program izhajati samo od tega, kar je sedaj, temveč tudi od onega, kar se radi mednarodnih odnošajev razvija in kar bo neizbežno prišlo. Zaradi tega mislim, da moramo gledati na vprašanje o pravici narodov na samoodločitev kot na aktualno življenjsko vprašanje.

In sedaj o nacionalnem programu. Izhodišče nacionalnega vprašanja mora tvoriti teza sovjetske revolucije v Jugoslaviji, teza da se narodno vprašanje brez padca buržuzije in brez zmage revolucije ne more rešiti tako, da bi bila rešitev za silo zadovoljiva. Izjema so seveda možne. Primer take izjeme pred vojno nudi ločitev Norveške od Švedske, o tem je Lenin v nekem članku podrobno govoril. A to je bilo pred vojno in ob popolnoma izjemnem naključju ugodnih okoliščin. Po vojni, zlati pa po zmagi sovjetske revolucije v Rusiji, ne utegnejo biti taki slučaji več možni. Vsekakor so izgledi v korist slabi možnosti zdaj tako slabi, da jih lahko nadomestimo z ničlami. Če je to res, tedaj je jasno, da ne moremo graditi programa na količinah, ki so ničelne enake. Zato mora biti teza revolucije izhodišče nacionalnega programa.

Dalje: Brez pogojno se mora prejeti v nacionalni program posebna točka o pravici narodov do samoodločbe in do državne odcepitve. Če po prej sem povedal zakaj ne moremo pri sedanjih notrenjih in mednarodnih okoliščinah izhajati brez te točke.

Končno mora biti v programu tudi posebna točka o nacionalno teritorialni avtonomiji za one

narode Jugoslavije, ki ne bodo smatrali za potrebno, da bi se od Jugoslavije ločili. Tisti, ki mislijo, da je taka kombinacija izključena, nima je prav. To je napak. Pod nekimi pogoji, po zmagi sovjetske revolucije v Jugoslaviji, je povsem možno, da nekateri narodi ne bodo želeli, da bi se ločili, analogno kakor je bilo pri nas v Rusiji. Očitno je, da moramo imeti za tak slučaj v programu točko o avtonomiji s ozirom na spremembo jugoslovanske države v federacijo avtonomnih nacionalnih držav na osnovi sovjetskega sistema.

Torej pravica do odcepitve za one narode, ki bodo želeli, da se ločijo, in pravica do avtonomije za one narode, ki bodo želeli, da ostanejo v okviru jugoslovanske države.

Da se izognemo nesporazumom bi rad še povedal, da se ne sme smatrati p r a v i c a do odcepitve kot dolžnost, ali da se m o r a m o ločiti. Narod se more te pravice v smislu ločitve poslužiti, vendar mu je dana tudi na prosto, da se te pravice ne posluži, in če tega nočejo - no, to je njihova stvar in s tem je treba računati. Nekateri tovariši spreminjajo pravico do odcepitve v dolžnost, tako npr., če zahtevajo od Hrvatov, da se ločijo za v s a k o c e n o . To stališče je nepravilno in ga moramo zavreči. Ne smemo zamenjati pravice z dolžnostjo.

J. V. Stalin:

ŠE ENKRAT O NACIONALNEM VPRAŠANJU.

(Ob članku tov. Semića junija 1925.

"Boljševik" 1925.st.11 - 12).

Le pozdraviti moremo, da se je tovariš Semić v svojem članku zdaj, po razgovoru v Jugoslovanski komisiji, v vsem in popolnoma priključil stališču kominternske delegacije VKP. Nepravično pa bi bilo, če bi radi tega mislili, da ni bilo med delegacijo VKP in tov. Semićem pred diskusijo ali med diskusijo v jugoslovanski komisiji nobenih razlik v mišljenju. Očividno želi tov. Semić razlike v mnenjih o nacionalnem vprašanju samo na ta način pojmovati in se trudi, da bi jih razložil kot nesporazum. Žal se zelo moti. V svojem članku trdi, da sloni polemika proti njemu na "nizu nesporazumov", ki so nastali samo zategadelj, ker ni bil njegov govor v jugoslovanski komisiji "v celoti preveden". Z drugimi besedami, vse naj bi bil zakrivil samo prevajalec, ki ni iz katerega koli vzroka v celoti prevedel govor tov. Semića. Resnici na ljubo moram izjaviti, da trditev tov. Semića niti najmanje ne odgovarja resnici. Kajpak bi bilo bolje, če bi bil tov. Semić to trditev s citati iz svojega govora v jugoslovanski komisiji, ki se hrani v arhivu Kominterne, podkrepil. Iz katerega koli vzroka tega ni naredil. Zato moram to sicer neprijetno, a brezpogojno potrebno delo, namesto tov. Semića sam izvršiti.

To je toliko bolj potrebno, ker je v nazorih tov. Semića že sedaj, ko se je s stališčem delegacije VKP popolnoma solidariziral, ostalo še ne malo nejasnosti.

V svojem govoru v jugoslovanski komisiji (gl. "Boljševik", št. 7) sem govoril o razlikah v mnen

ju glede treh vprašanj: 1.0 poti k rešitvi nacionalnega vprašanja. 2.0 notranjem socialnem je dru nacionalnega gibanja v sedanji zgodovinski dobi. 3.0 pomenu mednarodnega momenta v nacionalnem vprašanju.

Kar se tiče prvega vprašanja, sem trdil, da tov. Semič "si ni povsem na jasnem o osnovnem bistvu, kako boljševiki narodno vprašanje postavljajo", da loči narodno vprašanje od splošnega vprašanja revolucije, da je stopil torej na pot, ki omeji nacionalno vprašanje na ustavno vprašanje.

Je li to res?

Bralec naj prebere sledeče mesto iz govora tov. Semiča v jugoslovanski komisiji (30. marca 1925.) in naj sodi sam:

"Ali lahko prevedemo nacionalno vprašanje na ustavno vprašanje? Postavimo to vprašanje najprej čisto teoretično. Recimo, v državi X. živijo trije narodi: A, B in C. Ti trije narodi so izrazili željo, da bi živeli v eni državi. Zakaj gre v tem primeru? Naravno, da gre za ureditev notranjih odnošajev v tej državi. Gre torej za ustavno vprašanje. V tem primeru se prevede nacionalno vprašanje na ustavno vprašanje. Če prevedemo v takem teoretičnem primeru nacionalno vprašanje na ustavno vprašanje, tedaj moremo reči - in to sem vedno povdarjal - da je samoodločba narodov do odcepitve prvi pogoj za rešitev ustavnega vprašanja in samo v tej zvezi postavljam ustavno vprašanje."

Mislím, da to mesto izgovora tov. Semiča ne potrebuje nobenega komentarja več. Jasno je, da kdor gleda nacionalno vprašanje kot del splošnega vprašanja proletarske revolucije, tisti ga ne more prevesti na ustavno vprašanje. In narobe: samo tisti lahko prevede nacionalno vpraša-

nje na ustavno vprašanje, ki ga oboje lošnega vprašanja proletarske revolucije loči.

V govoru tov. Semič najdemo opazko, da se na rodna samoodločitev ne more priboriti brez revolucionarne borbe. Tov. Semič pravi: "Razumljivo je, da se je mogoče priboriti to pravico samo z revolucionarno borbo. Določiti je ne moremo s parlamentarni pot, temveč samo z revolucionarno množično akcijo". A kaj pomenjate "revolucionarna borba" in "revolucionarna akcija"? Ali je mogoče "revolucionarno borbo" in "revolucionarno akcijo" identifikirati s padcem, osvojitvijo razreda, z osvojitvijo oblasti, z mago revolucije kot prvim pogojem za rešitev nacionalnega vprašanja? Naravno, da je. To sta namreč dve različni stvari, ali govorimo o znači revolucije kot o osnovnem pogoj za rešitev nacionalnega vprašanja, ali če postavimo kot osnovni pogoj za rešitev nacionalnega vprašanja "revolucionarne akcije" in "revolucionarne borbe". Opozoriti moramo, da kot reform, da ustavna pot ni, a kot ne izključuje "revolucionarne akcije" in "revolucionarne borbe". Pri določitvi revolucionarnega ali reformističnega značaja te ali one stvari ne odločajo revolucionarne akcije same kot take, temveč politični cilji in naloge, radi katerih je stranka te akcije pozvala in radi katerih se jih poslužuje. Kakor znano so ruski menjševiki v letu 1906., ko je bila razpisana prva дума, predlagali, naj se organizira "generalna stavka" in celo "oborožen upor". Vendar jih to ni, a kot ni motilo, da ne bi ostali menjševiki. V kakšen namen so namreč vse to predlagali? Tajpak ne za to, da bi carizem zdrobili in da bi organizirali popolno zmago revolucije temveč zato, da bi na caristično vlado "izvršili pritisk", da bi izsilili reforme, da bi se razširila "ustava", da bi se sklicala poboljšana дума. "Revolucionarne

"akcije" z namenom, da bi se stari red reformiral, in se krati na moči obranil vladajoči razred - to je pač nekaj, to je ustavno got. "Revolucionarne akcije", da se stari red razbije, da se go spodajoči razred strm laži - to je nekaj drugega, to je revolucionarna got popolne drage revolucije. V tem tiči osnovna razlika.

Kato mislim, da opozorilo tov. Semiča na "revolucionarno" boj pri preverbi nacionalnega prashnja na ustavno vprašanje, moje razlago, da si tov. Semič "ni povsem na jasn o osnovnem bistvu, kako boljševiki nacionalno vprašanje postavljajo", ne izpodbiija, temveč jo samo potrjuje, ker ni razumel, da se nacionalno vprašanje ne sme gledati izolirano, ampak samo v celotni zvezi z vprašanjem zmage revolucije, kot delno vprašanje splošnega vprašanja revolucije.

Če na tem vztrajam, nikakor nočem reči, da sem o tej napaki tov. Semiča kaj novega povedal. Niti najmanjše ne. O tej napaki tov. Semiča je govoril tov. Vanužilski že na V. kongresu Kominterne, ko je izjavil sledeče:

"V svoji brošuri "Nacionalno vprašanje v luči marksizma" in v nizu člankov, ki so izšli v "Radniku", v glasilu KPJugoslavije, predlaga tov. Semič kot praktično geslo za komunistično stran ko geslo borbe za revizijo ustave, zato omejuje vprašanje o samoodločbi narodov izključno na ustavna tla". (glej: stenograf. zapiski V. kongresa)

O isti napaki je govoril tov. inovjev v jugoslovanski komisiji, ko je izjavil:

"Perspektivi tov. Semiča manjka samo ena nalenkost - to je revolucija, dejstvo, da predstavlja nacionalno vprašanje revolucionarno in ni kakor ne ustavno vprašanje." (glej "Pravda" 2+33)

Temogoče je, da bi bile vse te pripombe zastopnikov VKP v Kominterni o napakah tov. Semiča le slučajne in neosnovane. Ni dima brez ognja.

Tako stoji stvar glede prve osnovne napake tov. Semića. Njegove ostale napake izvirajo iz te prve osnovne napake. Z ozirom na drugo vprašanje sem trdil v svojem govoru (glej "Boljševik", st. 7.), da tov. Semić noče priznati, da je nacionalno vprašanje v jedru kmečko vprašanje.

Je li to res?

Prosim berite sledeče mesto iz govora tov. Semića v jugoslovanski komisiji in sodite sami:

"V čem obstoji", vprašuje tov. Semić, "socialni smisel nacionalnega gibanja v Jugoslaviji?"

In na to vprašanje odgovarja:

"To socialno jedro tvori konkurenčni boj med srbskim kapitalom na eni strani, hrvaškim in slovenskim kapitalom na drugi strani."

O tem, da mora igrati konkurenčni boj slovenske in hrvaške buržuazije s srbsko buržuazijo v tej stvari neko vlogo, ni seveda mogoče dvomiti. Ravno tako pa je neizpodbitno, da človek, ki vidi socialno jedro nacionalnega gibanja v konkurenčnem boju buržuazije raznih narodov, ne more smatrati nacionalno vprašanje kot bistveno kmečko vprašanje. Kaj je bistvo nacionalnega vprašanja sedaj, ko se je spremenilo nacionalno vprašanje iz krajevnega notranje državnega vprašanja v svetovno vprašanje, v vprašanje boja kolonij in odvisnih narodov proti imperializmu? Bistvo nacionalnega vprašanja je sedaj boj ljudskih množic kolonij in odvisnih narodov proti finančnemu izkoriščanju, proti političnemu zaslužnjenju in proti kulturni depersonalizaciji teh kolonij in narodov od strani imperialistične buržuazije vladajočega naroda. Ako vprašanje tako postavimo, se moramo vprašati, kakšen pomen ima v nacionalnem problemu medsebojni konkurenčni boj buržuazije raznih narodov. Odločilnega pomena nikakor ne in v nekaterih primerih nima niti bistvenega pomena. Saj je popolnoma jasno,

da ne gre v glavnem zato, da premaga buržuazija enega naroda v konkurenčnem boju buržuazijo drugega naroda, ali da jo more premagati, temveč gre za to, da imperialistična skupina vladajočega naroda velike množice in predvsem kmečke množice kolonij in odvisnih narodov izžema in zatira in da jih s tem izžemanjem in zatiranjem prisili v boj proti imperializmu in jih nareži za zaveznike proletarske revolucije. Če postavimo nacionalno vprašanje na osnovo konkurenčnega boja buržuazije raznih narodov, tedaj ga ne moremo motriti kot bistveno kmečko vprašanje. In narobe. Če motrimo nacionalno vprašanje kot bistveno kmečko vprašanje, tedaj ne moremo gledati socialnega jedra nacionalnega gibanja v konkurenčnem boju buržuazije raznih narodov. Popolnoma nemogoče je, da bi postavili med obe formuli enačaja.

Tov. Semič se sklicuje na neko mesto v Stalinski novi brošuri "Marksizem in nacionalno vprašanje", ki je bila napisana ob koncu leta 1912. Tam stoji, "da je nacionalni boj, boj meščanskih razredov med seboj." Ččividno hoče tov. Semič s tem citatom dokazati pravilnost svoje formule, s katero je določil smisel nacionalnega gibanja v danih zgodovinskih razmerah. Stalinova brošura pa je bila napisana pred imperialistično vojno, ko se ni imelo nacionalno vprašanje v predstavi marksistov pomena svetovnega vprašanja, ko se osnovna zahteva marksistov glede samoodločbe narodov se ni vrednotila kot del proletarske revolucije, temveč kot meščansko-demokratske revolucije. Smešno bi bilo, če bi ne vedeli, da se je mednarodni položaj od one dobe čd temeljev spremenil, da sta na eni strani vojna, na drugi strani oktobrska revolucija v Rusiji spremenila nacionalno vprašanje iz delnega vprašanja meščansko-demokratske revolucije v

delno vprašanje proletarsko-socialistične revolucije. Že v oktobru 1916. leta je napisal Lenin v svojem članku "Rezultati razgovora o pravici do samoodločitve", da je bistvena točka nacionalnega vprašanja, in sicer točka o pravici samoodločitve, prenehala biti del splošnega demokratičnega gibanja, in da se je že spremenila v sestavni del splošne proletarsko-socialistične revolucije. Na druga dela Lenina, kakor tudi drugih zastopnikov ruskega komunizma o nacionalnem vprašanju se ne bomo ozirali. Po vsem tem vprašam, kakšen pomen more imeti danes sklicevanje tovariša Semiča na znano mesto v Stalinovi brošuri, ki je bila napisana v dobi m o s č a n - s k o-demokratične revolucije v Rusiji, danes, ko smo radi novega zgodovinskega položaja stoli v novo dobo p r o l e t a r s k e revolucije? To sklicevanje more imeti samo pomen, da citira tovariš Semič izven prostora in časa, neodvisno od živega zgodovinskega položaja; rušeč elementarne zahteve dialektike, pušča v nemar, da ono, kar je v nekem zgodovinskem položaju pravilno, se lahko v drugem zgodovinskem položaju izkaže kot nepravilno. Že v svojem govoru v jugoslovanski komisiji rekel, da moramo z ozirom na to, kako so boljševiki obravnavali nacionalno vprašanje, razlikovati dve dobi: dobo pred oktobrom, ko je šlo za moščansko-demokratično revolucijo in ko se je nacionalno vprašanje motrilo kot del splošnega demokratičnega gibanja, ter dobo oktobra, ko je že šlo za proletarsko revolucijo in ko se je nacionalno vprašanje spreminilo v sestavno del proletarske revolucije. Ni potreba dokazovati, da ima to razlikovanje odločilen pomen. Bojim se, da si tovariš Semič še vedno ni na jasnem o smislu in pomenu razlike med dvema dobama pri obravnavanju nacionalnega vprašanja.

Zatogadelj mislim, da za poskusom tovariša Semiča motriti nacionalno vprašanje kot vprašanje konkurenčnega boja buržuazij raznih narodov, ne pa kot bistveno kmečko vprašanje, se skriva "pod cenjevanje notranje sile nacionalnega gibanja in nerazumevanje globoko ljudskega, globoko revolucionarnega značaja nacionalnega gibanja" (glej "Boljševik" št.7.)

Tako stoji stvar glede druge napake tovariša Semiča.

Značilno je, da je tovariš Zinovjev v svojem govoru v jugoslovanski komisiji to napako tovariša Semiča enako sodil, ko je izjavil:

"Arditov tovariša Semiča, da stoji kmečko gibanje v Jugoslaviji pod vođstvom buržuazije in da ni radi tega revolucionarno gibanje, je ~~n~~pravilna" (Glej "Pravdo", št.83).

Ali je to soglasje le slučajno? Nikakor ne!
In zopet: ni čima brez ognja.

Končno sem trčil glede tretjega vprašanja, da skuša tov. Semič "obravnavati nacionalno vprašanje v Jugoslaviji izven povezanosti z mednarodnim položajem in verjetnih izgledov v Evropi".

Je li to res?

Da, res je. Ker v svojem govoru ni tov. Semič niti najmanj namignil, da predstavlja mednarodni položaj v današnjih razmerah, zlasti pa glede Jugoslavije, najvažnejši činitelj pri reševanju nacionalnega vprašanja. Dejstvo, da je jugoslovanska država sama nastala vsled ruvanja dveh odločujočih sil, ki se danes pleče v obdajajočih jo državah, ne more odtgniti - vsega tega tov. Semič ni upošteval. Opozorilo tov. Semiča, da si prav lahko predstavlja neko spremembo mednarodnega položaja, radi katere se vprašanje o pravici samoodločbe spremenilo v aktualno praktično vprašanje - to opozorilo se mora smatrati danes, v danem mednarodnem položaju že kot neza-

čestno. Zdaj niti ne gre več za to, da bi v slučaju nekih sprememb v mednarodnem položaju možne in daljne priložnosti priznali vprašanju o pravici samoodločbe narodov aktualnost, to bi mogli zdaj za silo kot perspektivo priznati če lo meščanski demokrati, zdaj ne gre za to, temveč gre za to, da sedanje meje države, ki so nastale vsled vojne in nasilstev, ne smejo služiti kot izhodišče in ne kot upravičena podlaga za rešitev nacionalnega vprašanja. Od dveh stvari velja le ena: Ali je vprašanje o pravici narodne samoodločitve, to je vprašanje o temeljiti spremembi jugoslovanskih meja, lo p r i v o s e k n a c i o n a l n e g a p r o g r a m a, čigar obrisi so medlo kažejo v daljni bodočnosti, ali pa je o s n o v a n a c i o n a l n e g a p r o g r a m a. Vsekakor je jasno, da točeka o pravici samoodločitve, ne more biti prirata tako privesek, kakor tudi podlaga nacionalnega vprašanja KP Jugoslavije. Bojimo se, da tov. Semič se malo motri pravico o samoodločitvi le kot privesek nacionalnega programa.

Zategadelj mislim, da tov. Semič nacionalno vprašanje od vprašanja splošnega mednarodnega položaja loči in da zato zanj vprašanje o pravici samoodločitve, to pomeni vprašanje o spremembi jugoslovanskih meja, ni v bistvu aktualno, temveč samo akademično vprašanje.

Tako stoji stvar glede tretje napake tov. Semiča. Značilno je, da je tov. Tanujilski v svojem poročilu na V. svetovnem kongresu KI o tej napaki tov. Semiča povedal isto: "Osnovna podmenaza takšno obravnavanje nacionalnega vprašanja, kakršno najdemo pri tov. Semiču, je misel, da mora proletariat meščansko državo sprejeti v onih mejah, ki so bile ustvarjene v času vojna in nasilstev" (podčrtal J. Stalin; gl. stenograf. poročilo Vkon. KI)

Je li možno smatrati to soglasje kot slučaj? Nikakor ne!

In še enkrat: ni dima brez ognja.

982-13802

UNIVERZITETNA KNJIŽNICA MARIBOR

79097

CS1803

098213802

ZA ČITALNICO

TEHNIKA "JELEK"